

Bozila

Maribor, 24. avgusta 1934

Leto II.

Posamezna številka Din 1.50 Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.00
za inozemstvo Din 10.00 Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ulica 26
Telefon 29-70 Poštni tekovni račun 10.502 Izhaja vsak petek Oglasi po tarifi.

Stev. 34

Mi nismo malodušni!

Pravilo bistva vseh dob bi bilo stajanje vsega starega z novim, da se tako nekako ustvari »zlata sredina«. Če danes temu ni tako, ni to krivda onega »novega«, temveč onih, ki se z vsjo silo oprijemljejo rešilnih bilk starih sistemov, metod in pravil, ki so se izkazale sicer v teoriji za dobre, posledica njih praktične strani pa je današnja zavoznenost. Sedaj je tu dvoje dejstev: »novi svet« noče sprejeti teh starih metod, sistemov in vsega drugega, ker se je vse izkazalo kot nezdravo in ker ima sam boljše, sedanjim dobri odgovarjajoče metode, sisteme itd. Na drugi strani pa »stari svet« trdovratno čuva vse, kar si je ustvaril, ker imajo od tega vladajoči posamezniki čisto zgolj materialne koristi. To je dvoje dejstev, ki sta izzvali današnjo ljuto borbo, ki je ponekod že izvojevana z zmago novodobno mislečih. Do take zmage pa ho moralo priti povsod, kjer narod še ni docela zastrupljen in omamljen s filozofijo in prakso duhovno bolnih propovednikov.

Težavnejša je borba tam, kjer je ta »stari svet« združen — močan. Pri nas temu ni tako. Predstavniki vseh starih naziranj, doktrin in praks so razcepljeni in čisto tudi lokalno omejeni, medtem ko je naš, sodebiti socialno-nacionalni pokret zajel ves narod, vse sloje. Naša borba pa je otežkočena v toliko, ker se predstavniki »starega sveta« poslužujejo tudi najnižkotnejših sredstev, da bi naš pokret onemogočili. Seveda so njih uspehi samo kratkoročni, naš razvoj pa gre neovrtno svoje magovito pot. Temelji našega socialno-nacionalnega pokreta so postavljeni na trdna, solidna tla jugoslovan. miselnosti, ki edina lahko v polni meri ustreza zahtevam naše zemlje in našega naroda. Tega se zavedajo tudi naši nasprotniki in nas hočejo udariti prav tam, ker nam odrekajo samoniklost. Pri tem so toliko neopretni, da ti udarci padajo čisto na nje same, ker se tako izdajajo za sovražnike svojega naroda in zemlje.

Nesamostojnost, nesamobitnost nam ne more očitati nihče, ki razumno sledi našim hotenjem in ki vsaj v osnovah pozna naše smotre. In ti so bili in bodo večno originalno jugoslovanski, brez primesi tujega, za naš narod in zemljo čisto škodljivega vpliva.

Brez vsega pa lahko mirno trdimo, da so vsi programi naših nasprotnikov kopije, izdelane na tujih tleh. Večkrat nam očitajo, da smo hitlerjevci, fašisti! Take in slične trditve nam ni treba pobijati na tem mestu, ker že same osmešujejo natolcevalce. Danes bi samo vprašali: kaj imajo naši nasprotniki originalnega, jugoslovanskega? Nič, prav nič! — Naši »samoslovenci« so medla kopija avstrijskega krščanskega fašizma in uznanja v svoji jugoslovanski državi komedijo, vredno pomilovanja. Enako vlogo igrajo »separatisti« in »punktaši« v drugih delih naše države. Liberalni demokratizem je izrodek francoskega demokratizma in skuša pri nas uveljaviti načela, ki so jugoslovanskemu človeku popolnoma tuja, če ne škodljiva. — Marksizem, oziroma socialna demokracija skuša uveljavljati tudi pri nas internacionalna načela Žida Marksa. Je pa še toliko drugih naših nasprotnikov, ki poskušajo svojo srečo pri nas. V kolikor je kateri uspel, ni to toliko zasluga zaupanja naroda, kakor za sluga raznih višjih, mednarodnih sil.

Mi nismo malodušni, čeprav nas na vseh mestih in vedno skušajo onemogočiti. Gremo vztrajno svojo pot boljši bodočnosti nasproti. Zavedamo se, da bo za nami slej ali prej ves delovni narod Jugoslavije, zavedamo se, da do tega ni daleč. Zato vztrajamo na bojnem polju in vabimo pod naš barjak vse, ki čutijo jugoslovansko socialno-nacionalno. V naši borbi na nam pomagaj Bog in sreča junaška!

Klic ob dvanaesti uri

Dajte nam minimalne mezde!

Nesramnega izkoriščanja našega delavstva s strani nekaterih industrijskih podjetij mora biti konec!

V tekoči gospodarski krizi se je izkazalo, da so sramotno nizke mezde nekaterih naših industrijskih podjetij krivce ne samo neposrednemu ubožoju delavstva, nego te nizke mezde so tisti faktor, ki posredno upliva tudi na splošno gospodarsko situacijo. Danes smo prišli po zaslugi te in take mezdne politike v nekaterih industrijskih centrih in podjetjih že tako daleč da samci jedva kričijo svoje najnujnejše življenjske potrebe: bojaznivo in malo strehe nad glavo, ne morejo pa misliti na nabavo obleke, perila, da o kakem primerem kulturnem standardu človeka sploh ne govorimo. Nekam čudno pa je dejstvo, da plačuje n. pr. v Mariboru neki ugledni domači tekstilni industrialec v pravilnem socialnem pojmovanju in še bolj pravilni ekonomski kalkulaciji svojim delavcem Din 4.50 na uro, dočim plačuje drugi industrialec — v tem slučaju inozemec — nekaj več kakor 2 Din na uro. Oba delata s polno kapaciteto svojih tvornic, pod istimi ugodnimi pogoji carinske zaščite, carine prostega uvoza surovin itd., in vendar ta velika razlika v mezdah. Če more industrialec A plačati svojim delavcem 4.50 Din na uro, potem je nerazumljivo, zakaj podjetje B ne plača vsaj 4 Din. V takih primerih gre res za nesramno izkoriščanje in zasmehovanje tujega kapitala, ki se roga naši socialni zaščiti in izmozganemu delavstvu, ki ga potem, ko je napoljetično odslužilo krvni davek molohu kapitalizmu, dobijo itak v breme naše občine. Medtem pa so mastni profiti odšli v inozemstvo, kvečjemu je dobil pri takih industrijah ozir. akcijskih družbah svoje mastne tantijeme kak domači

»slamnat mož«. Skupnost — in samo s tega vidika je treba presojati situacijo — pa nima od vsega tega nikakega haska. Delavec ne more shajati, nameščencu se pa tudi ne godi bolje.

Razumljivo je torej, da je klic po minimaliziranju delavskih mezd in plač nižjih uslužbencev, postal klic najširših ljudskih plasti. Popolnoma pravilno bi torej bilo, če bi gg. poslanci in kr. vlada v tem pogledu predložili Narodni skupščini zakonski predlog o minimaliziranju delavskih mezd. Problem je tako pereč, da ne kaže izmikati se pred dejstvi.

Minimaliziranje mezd je danes, ko gledamo eksploatacijo naših delovnih moči, vodnih sil, zakonskih olajšav itd., zahteva, ki bi jo morali osvojiti zakonitim putem čimprej, ker edino na tej podlagi bomo v naših industrijskih centrih lahko dvignili kupno moč prebivalstva. Tisti industrijalci, ki še danes izkoriščajo sedanje stanje, bi se brez obotavljanja podvrgli taki radikalni operaciji mezdne vprašanja, ker bi še tudi potem delali z velikim, čeprav nekoliko zmanjšanim profitom. Država je poklicana v današnjih časih braniti delavca pred vsakim izkoriščanjem, saj je delavec, če je zadovoljen, kot bodoči vojak in branilec državnih granic bolj uvaževanja potreben faktor, kot pa tisti predstavniki anonimnega židovskega kapitala, ki je bil včeraj še na Češkoslovaškem, ki je danes v Jugoslaviji in bo jutri — če bi mu to konveniralo — magari v Alžiru. Ravno gg. poslanci naših industrijskih centrov, zlasti pa gg. poslanca obeh mariborskih srezov, so poklicani, sprožiti v Narodni skupščini

to vprašanje in ga tirati do realizacije. JNS si bo pridobila s tem historično zaslugo, delavec si bo pa tak korak tako dobro zapomnil, da ga pri bodočih volitvah ne bo treba krmiti zgolj z obljubami, pokazati bo treba le na uspešno dobljeno bitko z internacionalnim kapitalom na domačih tleh. V trenutku, ko ima delavec — seveda z ozirom na krajevne draginjske in komunikacijske prilike — zasiguran svoj eksistenčni minimum, ne bo imel več občutka, da je izobčenec družbe, smatral se bo vrednega člana družbe in nacije. Bilo bi zares pregrešno, valiti na ramena delavca vse breme nacionalnih dolžnosti, obenem pa mu prikrajševati celo najprimitivnejše pogoje za ekzistenco njegove družine. Minimaliziranje mezd bo najboljši adut proti raznim marksističnim hujskačem, ki še vedno ne mirujejo in ki mislijo, da smejo nekaznovano rovariti proti današnjemu družabnemu redu. Ta družabni red pa ni bil ustvarjen za par internacionalnih kapitalistov, nego obenem tudi za našega nacionalnega delavca, ki je konzument, številčno za kmetom najjačji faktor v naši državi, obenem pa rezervist naše vojske za slučaj kake nevarnosti za Kralja in Domovino. Ker je torej delavec poleg našega kmeta in meščana eden izmed tistih stebrov, na katerih solidno počiva naša država, bo treba čimprej tudi v njegovo zaščito nekaj ukreniti. Po poti, ki bi jo najraje izbrali naši marksisti, seveda ne bomo šli, pa tudi kapitalistični odpor proti fiksiiranju minimuma ne sme biti ovira za pravilno rešitev tega nadvse važnega vprašanja.

Inž. Marko Kranjec — javnosti

Skoplje, 15. avgusta.

Splitski list »Zov sa Jadrana« v svoji 12. številki, pa tudi že prej, je posvetil nekaj napadov na mojo osebo. Dasi principiello nasprotnik vsakega osebnega polemiziranja po časopisih, sem vendar prisiljen obrniti se na javnost, da bi se moj molk ne tolmačil krivo in da mojim bivšim sodelavcem pojasnim dejansko stanje.

Napadi v »Zovu« so iznešeni pod odgovornostjo g. Celimirja Pezelja, predsednika »Centralnega odbora organizacije jugoslovanske omladine Primorske banovine«, ki je bil tedaj, ko je Orjuna živel in delal še otrok. Otroci so bili tudi ostali »Orjunoborci«, med njimi seveda tudi pisec glasovitega pisma predsedniku Jugoslovanske akcije dr. Franu Kandaretu, sedaj predsednik Orjune za Dravsko banovino g. Srečko Bekš. Isti g. Pezelj mi je še 22. maja 1934. pisal dobesedno sledeče:

»... Odreci se Akcije, pa evo ti organizacije, budi njen predsednik i iz ove male okoline ali solidne, verne i idealne, povedi front dalje...«

Torej v tem pismu se je on še podpisal »odani Pezelj«, a danes sem jaz že »kuče-

vlasnik u Skoplju i Ljubliani, malterišem kuću«, in stavi me med »idealiste« pod narekovajem. Nadalje me isti vprašuje, kdo mi je plačeval potne stroške za moja potovanja v korist Jugoslovanske akcije. Ne vpraša pa me za vsa ona številna potovanja v Beograd, Zagreb in Ljubljano, ki sem jih napravil za obnovo Orjune. Vse to izgleda, kakor da bi imela JA neke zaklade, proste volovnice, podpore ministrstev, banov in presbiterija... Seveda, jaz kot dvajsetletni gimnazijec brez mature, nisem bil kot g. Pezelj predsednik neke nacionalistične organizacije, temveč sem kot idealist zapravljaj svoj denar za nacionalistično borbo.

A zakaj se me tako napada? Napada se me samo zato, ker sem posvetil vse svoje sile Jugoslovanski akciji, ker sem po petletnih naporih uvidel brezplodnost vseh poizkusov za obnovo Orjune. Nasprotna stranka trdi sicer, da to ni res in je celo z lažnjivo okrožnico obvestila vse Orjunaše dobesedno:

»Sretnom igrom sudbine, pravila Orjune su odobrena haš danas 1. juna 1934. god.« Jaz sem vsakomur, pa tudi sedanjemu vodji Orjune, Boži Anastazijeviču izjavil, da hom ostal zvest Orjunaš in da bom takoj pohitel

pod prapor Orjune, čim bo ista od oblasti zopet dovoljena. Na to odobrenje čakam že tretji mesec, pa bom še tri leta, če bo potrebno. Ampak ne prekrizanih rok, kakor sem doslej. Delal bom v organizaciji Jugoslovanske akcije, ki ima 100-odstotni orjunaški program, seveda času primerno razširjen tudi na socialno-ekonomsko polje. Ne morem pa prenašati, da se z lažjo mamijo Orjunaši in sem zato tudi nastopil proti okrožnici g. Bože Anastazijeviča. Kje je torej tu krivda na meni?

Napadajo me ljudje, ki niso bili nikoli v vodstvu Orjune in ki tudi ne vem za nje, da bi bili njeni zaslužni člani. Tako sem n. pr. spoznal g. Ljubidraga Garčino komaj lansko leto ob priliki mojega poizkusa, združiti vse nacionalistične grupe. Ne morem torej dopustiti, da mi človek, ki sem ga spoznal šele lani, soli orjunaško pamet. On se čudi, kako da sem mogel zapustiti »Zov« in preiti k »Pokretu«. Prav on me je napačno informiral, da so pri »Zovu« vsi bivši »Orjunaši«. Ob priliki mojega junjskega obiska pa sem v vrstah »Zova« zaman iskal svoje orjunaške sodelavce. Iste sem dobil pri »Pokretu« s prvim velikim četnikom Paško Fabrisem in hrabrim barjaktarom ljubljanske akademsko Orjune inž. Vinkom Petričem na čelu.

Vedno sem bil na stališču, da je časti-kraja nevedna poštenega, pa če tudi političnega človeka. Lahko smo si nasprotni glede

mojega pristopa v Jugoslovansko vojsko, zaradi tega ni treba napadati moje osebne časti. V predmetnem primeru pa napadajo mojo čast pod firmo Orjuna ljudje, ki kakor je meni znano, nimajo nikakih zaslug zanjo. Kradejo čast meni, ki sem ostal tej Orjuni edini od vodstva častno na čelu, za katero sem živel in trpel, katere vse večje akcije sem vodil osebno in ki me je za te zasluge kot edinega odlikovala z njenim najvišjim odlikovanjem »Železnim zmajem«. Za Orjuno sem porabil svoje najboljšo moči, žrtvoval za njo svojo bodočnost in sedaj tu v Skoplju še danes prenašam posledice tega dela. Jaz, ki sem si utegnil šele v 48. letu svojega življenja s pomočjo zadolžitve sezidati streho nad glavo moje rodbine, sem temu »Zovu« idealist v narekovaju.

Vsak pravi Orjunaš, ki je svoj čas delal z menoj ve, da do danes ni padla na mojo čast nobena senca. In samo tem orjunašem je bilo moje delo odprta knjiga, zato ga samo oni razumejo in cenijo. Mišljenje teh mi je merodajno, ostalim pa so te vrstice moje slovo.

Inž. Marko Kranjec, I. r.

Kje naj bi stal Maistrov spomenik?

Zadnje čase se je pričelo resno razpravljati o postavitvi spomenika generalu Maistru. Opozoriti pa moramo že sedaj, da bo v tem primeru posebno važen prostor, kjer naj se postavi Maistrov spomenik. Po našem mnenju je za Maistrov spomenik edino primeren prostor na Kalvariji in to tam, kjer je stal nekoč spomenik avstrijskih padlih vojakov. Tam je najlepši razgled na Maribor, ki ga je pokojnik osvobodil. Vedeti moramo, da je danes že davno minila doba, ko so postavljali razne spomenike v centrih mesta. Spomenik nima samo namena poudarjati delo in zasluge ene osebe, temveč mora poudarjati delo skupnosti, skupne žrtve, brez katerih nikoli ni bilo in tudi ne bo poedinčeve slave. Zato naj bi bil spomenik našega generala in osvoboditelja združen obenem s spomenikom vsem onim, ki so za osvobodjenje žrtvovali svoje življenje. Seveda bi moral biti tak spomenik reprezentativen in umetniško neoporečen. — Mestna občina bi morala spomeniku primerno urediti vso Kalvarijo. Ako bi se vse to uredilo po enotnem načrtu in po dobrem okusu, bi bil to eden najlepših in najoriginalnejših spomenikov. Na Kalvariji, nad svojim mestom bi čuval in bdel generalov spomenik vseh žrtev za osvobodjenje. Tja bi romali tisoči in tisoči njegovih častilcev in prepričani smo, da bi ljudje sami pričeli nazivati Kalvarijo — Maistrov hrib.

NACIONALNE IN INTERNACIONALNE ORGANIZACIJE.

Sokolstvo je naša vrhunska nacionalna organizacija, ki stremi za tem, da spravi v svoje vrste vso našo mladino. Uspehi niso taki, kot bi morali biti. Medtem, ko naša podeželska mladina v trumah pristopa v sokolske vrste, se meščanska mladina zbira v skavtskih četah. Podeželski otroci so Sokoli, meščanski pa nekaki skavt-boji. Prvi nosijo državne zastave, drugi pa razne internacionalne zastave s tujimi znamenji in napismi, pa menda tudi s tujimi tendencami... (»Narodna odbrana«.)

Zakaj sem nacionalist?

V duši človeka, v tej za nas često nedoumljivi globočini, se pojavljajo česte občutki, ki jih ne moremo doumeti, pa vseno sledimo njihovim vplivom. Taki občutki se pojavljajo na površju večje ali manjše zavesti in trajajo tako dolgo, dokler so važni za življenje. Lahko pa ostajajo ti občutki tudi v naši podzavesti in od tam upravljajo z našim zavestnim življenjem.

Pod vplivom te nedoumljive strani človeškega življenja so se v zgodovini ustvarjala mnoga velika dela. V tem pogledu nam je najlepši dokaz slavno Kosovo, ki nam govori o globokih in nentežljivih občutkih naših vitezov, ki so se borili za nekaj velikega in večnega, kar je ljudstvo simboliziralo v »nebeško kraljestvo«.

V tem je vsa tajna neizčrpne življenjske moči našega naroda, ker, kar je veliko in večno, ne more nastati v duši slehernika. Eno samo, mogočno občutje, kakor ga je rodilo slavno Kosovo, se je

Nacionalna javnost v Studencih, Mariboru in Rušah poziva g. Vraba Ivana, upok. avstr. žand., sedaj obč. tajnika v Studencih, da takoj odloži svoje mesto. Enako pa poziva vse njegove zaščitnike, da mu odrečejo zaščito in poskrbe, da g. Vrabl čimprej izgine s takovidnega mesta. Ne moremo trpeti in tudi ne razumemo, kako je mogoče, da opravlja to službo g. Vrabl, ki je ob žalostnih ruških dogodkih leta 1914. veljal za najstrupenejšega sovražnika slovenstva in jugoslovanstva. Po njegovi zaslugi in po zaslugi takrat zloglasnega

Politične beležke

Schuschniggovo potovanje v Firenco in Nico

Avstrijski zvezni kancelar dr. Schuschnigg se je v tem tednu sestal v lepi Firenci z Mussolinijem. Iz uradnih komunikacij je razvidno, da hoče Schuschnigg nadaljevati Dollfusovo politiko najintimnejšega zblizevanja z Italijo, ki je identična s politiko obkroževanja Jugoslavije in razbijanja Male antante, kajti Avstrija je geografski klin med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Avstrijski klerikalci so po nalogu Vatikana orodje italijanske imperijalistične politike, kajti Vatikan in Kvirinal delata politiko enega in istega »velikega Rima«, ki mu je na poti združitve avstrijskih Nemcev in rajha na eni, Jugoslavija na drugi strani. Iz te logike italijanskega fašizma se more deducirati tudi naše stališče. Vse, kar smatrata Ita-

lija in Vatikan za dobro in koristno, tudi če govorita o Podonavju, je naperjeno proti našim življenjskim interesom. Zato dr. Schuschnigg ni smatrati kot predstavnik avstrijskih Nemcev, temveč kot delegata dunajskega kardinala dr. Innitzerja, ki je z graškim škofom Pawlikowskim pravi vladar Avstrije. Avstrijsko-italijanska politika »zblizevanja« ne bo rodila dobrega sadu, imela bo pa eno koristno posledico: odprla bo tudi pri nas oči vsem

Pomislite, da moramo tudi mi plačati stroške za tisk! Nakazite nam torej še danes naročnino, posebno, če ste v zaostanku!

Japonska in Anglija

Politika angleškega imperija bežeči nov preokret: našla se je v objemu z Japonsko. Če pomislimo, da je Francija ravnala vse sile glede oživotvoritve vzhodnega pakta, ki naj bi Sovjetski Rusiji zavaroval hrbet za slučaj spopada z Japonsko, potem je jasno, da je Anglija napravila afont tudi proti Franciji, čeprav na previden način in še to na Daljnem vzhodu. Anglija zavestno sovraži vse, kar je slovanskega. V boljševiški Rusiji pa vidi Anglija tisto revolucionarno silo, ki ji meša račune v Indiji, Perziji, Afganistanu itd. Komunistična internacionala je vse preveč agitirala proti »angleškemu imperializmu«, s tem pa si je nakopala smrtno sovraštvo angleškega zunanjega urada. Japonska je danes tista sila, brez katere na Kitajskem ni hitro kake odločitve. To velja zlasti za velika

pristaniška mesta, zlasti za korcesije okrog Šanghaja. Tega se Anglija, ki ji likvidacija pogodbe devetih sil ni bila nikakor po godu, prav dobro zaveda. Anglija pa hoče gospodarskih koncesij na Kitajskem s pristankom Japonske. Zato je sedaj izkoristila trenutno stisko Japonske napram Sovjetski Rusiji. Uradno demantira to novo zblizevanje sicer London in Tokio, vendar ni treba več dvomiti, da bodo v slučaju spopada med Sovjetsko Rusijo in Japonsko, Angleži v eni ali drugi obliki na strani — Japonske. Za Rusijo je položaj tem bolj kočljiv, ker nima zavarovanega hrbta napram Poljski, Nemčiji, Estoniki in Letonski, da ne govorimo o Romuniji, ki je že enkrat pokazala, kako rada se postavi ob bok bodočemu — zmagovalcu.

ki z globoko vero ljubijo Jugoslavijo in ne iščejo razlogov tej ljubezni, te vrstice niso namenjene. Za te je ljubezen do domovine nekaj največjega, samoumevnega in tega ne izražavajo povsod in ob vsaki priliki zato, da se bi to vedelo. Te vrstice naj veljajo onim, ki hočejo razumskim potom rešiti to vprašanje.

Povdarjeno bodi, da biti jugoslovanski nacionalist, zahtevajo že razni osebni interesi. Taki interesi se lahko zadovoljijo samo, če obstaja na svetu dobrina, ker se lahko samo z njo zagotovi možnost življenja. In to ne samo možnost življenja človeštva in naroda, temveč tudi družine in poedinca. Pravilno shvačen osebni interes vodi k ustvaritvi skupnih dobrin. Zaradi tega je nacionalizem v obče samo takrat upravičen, ako ima etično osnovo. Odgovor na vprašanje moralnega značaja jugoslovanstva je že potrjen, čim se poglabimo v našo preteklost. Spoznati je treba predvsem našo zgodovino, pa bomo videli, da so izvojevani interesi skupno mislečih in k istemu stremečih ljudi ustvarili dobro družino in poedinca. Vse te borbe so ja-

Iz civilizacije v našo kulturo

Današnje življenje je zavzelo pravec poganske kulture, ki je delila človeka v dve skupini — v veliko gospodo in velike sužnje. Prva se je smatrala za neomejeno pravico, druga je nosila prav tako dolžnost. A v takem razmerju je mogla tičati je navidezna moč, to nam jasno govori zgodovina mogočnega Rima, čigar moč se je sesula na socialnih krivicah. Takrat, ko se je bogastvo kopalo v najbolj orgijskih nasladah in ni več našlo utehe svojim živalskim strastem, se je oglasil smeli Tiberij Grak: »Zveri v Italiji imajo pečine in skrivališča, ljudstvo, ki se za Italijo bori in umira, nima drugega kot zrak in svetlobo...«

Ali ne živimo pravkar nekam slično razmerje — danes, ko je človek zaslužnil vse prirodne moči in stojimo na najvišjem klinu kulture? Na višku kulture, a toliko negativnih pojavov! Ne naprej, nazaj gremo kljub tako veliki dedščini, ustvarjeni od žuljavih rok in plemenitosti duha. Zato pravimo, da ni to kultura. Ni kultura, če izgublja pravico do dela prav oni, ki imajo prvi pravico do nje in njegovih plodov.

Kultura je delo in resnična kultura vodi naprej, v spolneno in oplemenjeno življenje.

Negativna plast današnje dobe je plod civilizacije ali zunanje, materijalne kulture, oziroma tehnično-civilizatornega razvoja. Ta pa je duhovno-kulturni razvoj potisnil v ozadje.

Tehnično-civilizatorna smer je le sredstvo in njena kultura sredstvena in zato tudi monopolizirana po privilegiranih stanovih. Iz težnje teh mogočnikov, ki se s težnjo delovnih množic tako križa, se je rodilo nepregledno zlo in pohodilo vsako plemenito čuvstvo, človeško dostojanstvo in ni ga osnovne pravice. V tem je največji rop.

Danes se nas skuša žolaziti s prevaro, ki ima le en namen: zmešati oropanim množicam pojme o vzrokih krivic. Zato čujemo o neki višji sili, o razmerah, o neki nujnosti itd. Celo na stroji, na ta nedolžni proizvod človeka, pada krivda.

A mi nismo sentimentalni in gojimo svojo posebno verno razlago: Višja ali čista prirodna sila je tukaj vmes; to je res sila, ki dokazuje, da je to početje protinaravno in zelo opasno. Za temi razmerami in nujnostjo in strojem... tiči ona skupina neomejenih pravic, torej živa človeška bitja s čudnim in vedno bolj zopernim nazivom »kapitalisti«.

Prepričani smo, da je svet dovolj bogat za vse, zlasti pa naš svet, naša zemlja. V to verujemo, ker nismo več podzavestne rimske množice, ki niso poznale vzroka svojega bednega položaja, še manj po sredstva, ki naj bi bila to odstranila. Mi to dobro poznamo in zato imamo vero v — vstajenje. Tudi deset-tisoči naših brezposelnih je že davno rešilo to uganko, zato tudi vedo, da so na rodnih tleh oropani dela in pravič-

sen dokaz, da je interes poedinca vedno tesno in nerazdružljivo zvezan z interesom skupnosti, z njenim občutjem. Celota omogoča življenje poedinca, a poedinca mora izpolnjevati napram njej dolžnosti. Ako napreduje celota, napreduje tudi poedinca.

To je eden od najvažnejših razlogov, zakaj smo nacionalisti, in to jugoslovanski. Mi smo oni, ki ljubimo Jugoslavijo ne samo zaradi tega, ker je to naša dolžnost, ampak tudi zato, ker vemo, zakaj jo ljubimo. Ta naša ljubezen do domovine izhaja iz srca, obrazložiti pa se da tudi razumsko. Moč naše domovine, ki se je tako sijajno pokazala v zgodovini, se očituje pri interesih slehernega Jugoslavana, še tako sibičnega. Jugoslovanska etika je izgubila mnogo na svoji vrednosti radi umazanega vpliva tujine. Da pride zopet do svoje polne veljave, se moramo osvoboditi od vsega kvarnega, nejugoslovanskega vpliva, kakor tudi od sodobnega padanja moralne. Hodimo pot solčne jugoslovanske misli, ki nas je reševala v preteklosti, pa nas bo tudi v bodočnosti!

negi kosa kruha, radi onih nekaj deset-tisočev, ki se sončijo na našem soncu tako udobno, da jih oni iz sosesčine lahko zavidajo. Še bomo govorili o tej sramotni pegi, ki meče na naš narod nelé temno senco, ampak najtežje posledice. Če stopi pred nas samo en brezposelni družinski oče s trojico, četvorico otrok, dobimo dovolj jasno sliko: V njem hira tisto zdravje, ki bi moglo in moralo pokloniti svoji zemlji koristne sile in priboriti deci vsaj skromno življenje. Pomanjkanje pripogiba njega in družino; sledi glad . . . bolezen. In tako tava družinska edinica od vogala do vogala. Živel bi radi. Mnogo je takih, v napotje so, nekaj neobdobja. Lahko umirajo, a umreti ne smejo. Pomoč . . . Nabiralna akcija, dobrodelna društva, Antituberkulozna liga . . . bolnica. — Pomoč, da, a za vsem tem stoji fizična bitja, v prvi vrsti oni mali ljudje, ki ne nosijo za to zlo prav nobene krivde in se sami komaj vzdržujejo. Pomagajo, ko likor in dokler morejo, ker so tem ljudem najbližji.

Nj dovolj, da je privilegiraneec vrigel delovnega človeka na cesto, izčrpani narod, ki mu je kruh odmerjen le od danes na jutri, naj izvržene še podpira, dočim si njegov — naš izkoriščevalec nemoteno kopiči bogastvo in odnaša neznanu kam.

Ali je ta dobrohotnost, ki je človeško umiljiva, narodno pa sramotna, edini lek, edina rešilna pot? To ni lek!

Tak pojav se more roditi le iz naše brezmejne in nerazumljive strpnosti ali vrag vedi česa. Prepričati se nas hoče o neklih višjih interesih, ki da jih mi ne moremo razumeti. So li ti državni, narodni, gospodarski, socialni, kulturni? Ne razumemo, ker gledamo na te interese od popolnoma druge strani.

Naša zemlja, daj kruha vsem našim ljudem! Oni, ki še robujejo in oni, ki so že na cesti, — vsi smo že toliko zreli, da gledamo v isto smer z isto mislijo, isto težnjo in zahtevo. Tudi z istimi sredstvi. Ne bomo odnehali, dokler ne bomo izvojevali popolno zmago. Tako delajo drugod, tako bodi tudi pri nas!

Celje

Tudi tukaj se mnogo šušlja o tem, da dobirajo gotovi nemčurski krogi pripsevke za svoje pribegle »belonogavičarje«. Našega človeka znajo ti zajedalci seveda samo izkoriščati. Ali bi ne bilo bolje, da se jih pošlje tja kamor spadajo in jih tudi srce vleče? Oh, ti ljuba naša slovenska potrpežljivost, zato ker so si svojčas izmišljevali najgorostasnejše bajke o nas in trosili laži in nas blatili na vse strani, uživajo sedaj zaščito pri nas. Kaj le iščejo pri »Barbarenavolku«? Ali niso med temi »bežečimi junaki« mogoče tudi morilci našega Malgaja? Oblast, pretiplji jim obsti!

Podružnica NSZ za Celje in okolico ima v soboto dne 1. septembra 1934 ob 17. uri informativen članski sestanek v gostilni Kolenc v Zagrebu. Poroča govornik iz Maribora. — Delavec, namješčenec, le Narodno strokovna zveza resnično dela na izboljšanju tvojega položaja, zatorej pristopi kot član v njene vrste!

Pod črto

ŠE: IDILA MARIBORSKEGA TEDNA. Ko prestopim prag mariborskega kolodvoza, me pozdravijo postrežki: »Dinstmon! Dinstmon!»

Ali te postrežke ni nihče poučil, da je treba tudi tuje ogovarjati v našem jeziku? Prav na kolodvoru bi to morali, saj je Maribor obmejno mesto in naj vsak tujec takoj čuti, da je sedaj v Jugoslaviji. To določa tudi tako malo vpoštevani odlok našega notranjega ministrstva. Na to se pa kaj rado pozabljajo, posebno ob prilikah kot je Mariborski teden!

Na razstavišču Mariborskega tedna se je zadnji dan tega »tedna« neki nemški kramar kaj zgovorno norčeval iz nas: »Majne heren und damen! Entschuldigen majne unkentnis der slovenischen sprache, aber in draj tagen bis ih fort bin, verd ih šon bos profitieren. Etwas kon i šon: jeden, dva, tri! Das ist nur dinar tri!»

Poslušalci so se mu smejali . . . Med njimi ni bilo nikogar, ki bi tako nesramnost odločno zavrnil in to tako, da bi ta kramar res kaj »profitiral«!

Javna tribuna

O brezposelnosti — prezaposlenosti in drugem

Začetkom marca tega leta je bila v Beogradu konferenca vseh delavskih zborov, kateri so prisostvovali tudi predstavniki vlade, skupščine in gospodarstveniki. Na tej konferenci je bilo konstatirano ogromno in vedno naraščajoče število brezposelnih delavcev in to fizičnih kot duševnih.

Čudno zveni to, da je brezposelnost zavladala tudi v naši državi, ki je znana po svojem tolikem naravnem bogastvu na eni, in po sorazmerni redki naseljenosti na drugi strani. To dejstvo se je pri nas udomačilo, da ne bo nikdar zamrlo in potrebna je samo močna roka, ki bo iztrebila ta plevel iz naše narodne njive. V mislih imam one brezvestne nenasitneže, ki imajo dvoje troje ali več zaposlenj, katerih dohodki presegajo včasih šestdeset tisoč dinarjev; dočim na drugi strani životari siromašni brezposelni delavec ob skorji suhega kruha in vodi ter ne more ne živeti in ne umreti. Zakaj naj bi bilo dovoljeno imeti več služb, ko pa je jasno, da nihče ne more vršiti več ko eno službo, če hoče isto opravljati vestno in če je pripravljen dati za honorar, ki ga prejema, maksimum svojega dela. Z drugimi besedami, če nekdo opravlja istočasno več služb, vrši iste površno in brez ambicije, jih torej vrši v škodo delodajalca, in če hočete še dalje v škodo celokupnega gospodarstva države in naroda. Takim brezvestnim in požrešnim brezvestnežem je treba porezati peroti in postriči predolge kremplje. Odvzeti jim je treba vse postranske in tudi glavne službe in jim pustiti le eno, s katero naj se zadovolji tako, kot se zadovolje stotisočiči. Uverjen sem, da bo brezposelnost s tem aktom precej padla.

Drugo poglavje brezposelnosti je pa v našni zvezi z zaposlenjem tujih delav-

cev v naših podjetjih. Navesti hočem primer, kako se postopa z našim življem pri nas. Bil je mlad inženjer, ki je dovršil svoje študije na neki inozemski univerzi. Da bi se bolj usposobil in da bi kasneje lažje dobil službo, je šel ta mladi inženjer na brezplačno prakso po nekaterih večjih inozemskih tvornicah. Ko se je čutil dovolj zmogljivega za samostojno delo, se je vrnil v domovino, priskrbel si je priporočilo ugledne osebe in se napotil za poslom. Prišel je v tvornico, kjer je upal, da ga zaposle. Predstavil se je direktorju tvornice in mu predal priporočilo. Kaj je storil direktor? Prečital priporočilo, ga vtaknil v kuvertu in ga zavrnil s sledečimi besedami: »Nj nam do tega, da se vi kaj naučite, ne potrebujemo vas«. Pripomniti moramo, da je v tisti tovarni zaposlenih več inozemskih inženjerjev. V takih podjetjih je treba dobro pomesti, ker naš človek ni nič neumnejši od tujca. Naš človek je vendar bister, ukažen, dovteten in ambiciozen. Naj se mu morda brani napredovanje v službi samo zato, ker je naš človek? Naj se mu morda onemogoči vsako udejstvovanje ter odreka vsaka zasluga, ker je jugoslovanskega rodu? Če je tako, potem se vprašamo, mar nismo mi gospodarji v naši hiši? Dovolj dolgo je tujec gospodaril in razmetaval naše premoženje. Ne potrebujemo raznih večšakov in specializistov za izdelovanje ženskih pet. Dokler bo samo en Jugoslovan brezposeln, dotlej ne sme biti zaposlen v naših podjetjih noben tujec. Tudi na ta način bi se število brezposelnih zmanjšalo. Takih in podobnih stvari je še več, in vse bi lahko pripomogle do znižanja brezposelnosti.

Točka, ki je najbolj občutljiva in ki vzbuja največ strahu, namreč redukcija omoženih žen bi se dala čisto gotovo

s pridom uporabiti v boju proti brezposelnosti. Seveda bi se moralo to vzeti v roke s prave strani in ne šablonsko kot je navada pri nas. Potrebno bi bilo zagurati existenco moškemu in njegovi družini z določilivje existenčnega minimuma, ki bi se moral ravnati po povprečnem človeku in šele potem bi bilo mogoče misliti na redukcijo žena. Sai je vendar vsaki ženski ideal kuhinja in nobeni ne bi bilo težko zamenjati pero s kuhalnico, če bi mož dovolj zaslužil. To je tudi eno sredstvo za pobijanje brezposelnosti. Vendar pa je glavni adut v tej igri obračunavanje z mnogokratnimi zaslužkarji in s tujimi delavci. To bi naj bila glavna sredstva za pobijanje brezposelnosti. Zato ni treba nitj zakona, temveč samo malo dobre volje širše javnosti in pa močne upravne roke. Za brezposelnega je vsaka podpora razžaljenje. On se čuti s tem državljanu druge vrste in kot izvržek človeške družbe. Dajte brezposelnim dela, ker dela je — naši državji še preveč! Tule in domače kapitaliste, ki izrabljajo delovno rajo za predmet brezvestnih špekulacij, je pa treba brezobzirno priviti. Dajte cesarju, kar je cesarjevega in Bogu, kar je božjega!»

Tujerodci na Mariborskem tednu

K Vašem članku »Tujerodci na M. T.« v 32. številki Vašega cenjenega lista, imam pripomniti sledeče: Če prodajalca na trgu M. T. nekaj časa poslušamo, kaj kmalu spoznamo, da ne moti toliko nemški jezik, kot pa nesramni židovski žargon, s katerim oni Žid ponuja svoje blago. Vsekakor je čudno, da so še vedno mnogi, ki jih ta cenena židovska reklama (t. j. kričanje) omami, čeprav nam je jasno, da se mnogo bolje nakupuje v čisto arijskih trgovinah. Ne nemški jezik — pač pa židovska vsiljivost razdraži in razžali mimoidočega. Vašemu mnenju o tujih jezikihi na Dunaju tudi ne morem pritrđiti. Ravno Dunaj je v tem pogledu skrajno tolerant in to temveč, ker židovski način trgovanja vsled silnega števila Židov ne pade več Dunajčanom ne v oči — ne v srce. Čitatelj.

Ambrožič J.:

Delavstvo in prosveta

Vzgojevati se pravi smoteno in zavestno vplivati na gojenca, da postane pozitiven član človeške družbe in sposoben boritelj v boju za življenjski obstanek v materialnem in etičnem oziru.

Kadar govorimo o vzgoji sploh, mislimo vselej tudi na pouk; poleg etične strani vzgoje imamo tudi materialno ali praktično. Družba ne vzbujajo po svojih organih samo svojih soobčanov in državljanov, ampak celokupno človeštvo. Kakršna je sodobna človeška družba, taka sta tudi vzgoja in pouk, ki korakata vzporedno in sta vselej le produkt družbe. Vzgojitelji ne more in ne sme iti pri vzgoji in pouku preko norm in postav družbe, ako noče priti v konflikt z zakonitimi predpisi kljub temu, da mu njegova osebnost narekuje drugačen način vzgoje in pouka. Dostikrat je družba ali tudi samo gojenčeva ožja okolica tako pokvarjena, da razdere in pokvari v kratkem času vse to, kar je sistematična vzgoja napravila koristnega in pozitivnega z velikim trudom. Uspehi so takrat minimalni, ker je gojenec premnogokrat dovtetnejši za materialno stran vzgoje nego za etično.

Sodobna povojna družba je gotovo skrajno materialistična. Mnogo skrivode na tem ima miselnost narodov in posameznikov. Živi sam praktično in na vse strani, ne oziraj se na bližnjega! Živi dokler si še tukaj; saj čas beži hitro in ako nisi znaš živeti, si zamudil vse življenjske ugodnosti! Ker mu težke gospodarske prilike ne puste višjega poleta, gleda človeštvo samo na materialno stran življenja; ta miselnost ubija in onemogoča dosego onih višjih uspehov pri vzgoji, ki naj postanejo lastnina in ideal vsega človeštva. Boi za vsakdanji kruh, za katerega milijoni in milijoni vsak dan prosijo družbo in molijo Boga, izčrpa vso duhovno in materialno silo človeštva, ki naj bi sicer

služila višjim smotrom in namenom človeka na zemlji!

Iz materializma in egoizma izvirata sovražstvo in mržnja med narodi, med državami. Samo nezaupanje, grožnje! In posledice? Visoki carinski zidovi, oboroževanje, nezaupanje, vera v lepšo bodočnost človeškega rodu pada in peša. Prevladuje materializem. Boljše situirani krogi najdejo izhod iz duhovne in materialne krize v izrabi produktivnih sredstev in delavcev; le delavstvo nima v oblasti duhovnih, ne materialnih dobrin, niti ni vzgojeno in obraženo toliko, da bi moglo odločno odbijati krute udarce posedujočih sta-

nov ter povojnega materializma in egoizma na božje in človečanske pravice delavstva. Krivda na vseh teh neuspešnih zadene tudi delavstvo. Naš delavec nima smisla za organizacijo, kljub temu, da že preko 40 let obstojajo najrazličnejše delavske organizacije. Je nezaupljiv nasproti vodstvu, brezbrizen; od organizacije hoče vse, ne dá ji ničesar ali malo. Te stare, v popolnem razkroju se nahajajoče delavske organizacije pa tudi niso dajale delavstvu drugega, nego nauke o kapitalizmu, mednarodnosti, materializmu in podobno. Zanimarjale so vzgojno-etično stran in s tem zasluzile to, kar jih čaka. Delavstvo od kričanja in večnega zabavljanja ne more več živeti. Hrane potrebuje za duha in telo; take hrane je lačno, a sito fraz. Varanja ne mara več.

(Se bo nadaljevalo.)

Korupcijska afere v Rusiji

V Kijevu so imeli velik proces, v katerem se je razkrilo, da je izvrševalo konsumno društvo za preskrbo višjih uradnikov tihotapstvo v največjem obsegu. Materialni dobiček iz teh virov je šel v žep vse ukrajinske rdeče uradniške elite. Za izvenrusko javnost je pač najvažnejše dejstvo, da je bilo s to afero v zvezi kakšnih 80 uradnikov, GPU.

Ti ljudje so iztuhotaljali brilante, zlato in druge vrednostne predmete, ki so jih nalovili v žepih in skrinjah prebivalstva, pri katerem so uprizarjali neprestane preiskave. O tem se seveda ni smelo nič pisati v listih, vrabci ob Dnjepru pa so o teh zlorabah čvkal na vsaki strelji. Izid procesa je bil, da ni bil kaznovan niti en višji uradnik, ki je bil obenem član ruske pomunistične stranke. Tudi stvari, ki so jih obtoženci priznali, so tako zavili, da se je zdelo, kakor da so postali uradniki žrtve spretnih zapeljivih, seveda iz meščanskih slojev.

Če je kijevski proces »oprav« krivce samo zato, ker so bili člani vladne stranke, so prišle še hujše stvari na dan pri zapadno-sibirski železnici, kjer je glavni krivec uplenil 600.000 rubljev gotovine. Tudi ta možakar je imel srečo, da so ga ščitili mogot-

ci iz vladnega tabora. Zlasti ga je protežiral vladni tajnik in nadomestni predsednik Zajcev. Ta si je namreč dal urediti razkošno stanovanje na račun državne blagajne, katero je s tem osiromašil za 17.000 rubljev. Samo v blagovnem prometu je Zajcev vzel vsak mesec za 900 rubljev blaga, za katero ni plačal niti pare. Ženam visokih državnih uradnikov so n. pr. dobavljali dragocene kožuhe iz soboljevine in bobrovine za 1500 rubljev, kar pomeni komaj 5 odst. kupne cene. Dobavljači pa niso plačali niti te malenkostne vsote, ostali so dolžni tudi to. Tako so dosegli krediti samo v gospodarskem oddelku za javne funkcionarje 200.000 rubljev. Čeprav si sovjeti, že odkar so na vladi, prizadevajo, da bi z različnimi kontrolnimi sistemi onemogočili zlorabe, tega ne morejo doseči. Iz shramb in skladišč vedno izginja blago in noben kontrolni sistem ne more zmanjšati korupcije.

UVOZ PATRIOTIZMA IN PATRIOTIČNIH IDEJ.

Rotarijanstvo in svobodno zidarstvo sta rodoljubni organizaciji, ki nas učita patriotizma in bratstva. Čudno pri tem je samo, da so njih centrale mednarodne in da se nahajajo v inozemstvu . . . (»Narodna odbrana«.)

KOSTA TODOROV:*)

Patriotizem

Ne vem, ali na svetu obstaja še kaj lepšega in vzvišenejšega kot je ljubezen do domovine. To je nekaj tako naravnega, vsezanega z mlekom naših mater, formirano iz skupnih osebnih, plemenskih in rasnih posebnosti, vzgojeno s pesmijo in legendami, skratka: najpopolnejše oblikovano občutje vsakega normalnega človeka.

Tako je pri vseh zdravih narodih. Tako je bilo in bo tudi pri nas. Koliko ljudi raznih narodnosti je, verujočih v internacionalno človečanstvo, v trenutku, ko jih je plat zvona pozvala pod orožje, šlo zavestno in prostovoljno v smrt pod svojimi nacionalnimi prapori?

Tudi nada v splošno človeško bratstvo se mora umakniti ljubezni do domovine...

Ali ni internacionalist Briand toliko žrtvoval za svojo ljubljeno Francijo? In nemški, francoski, angleški in italijanski socialisti — kaj tudi oni niso na bojiščih umirali za svoj narod?

Eno je ljubiti domovino, a drugo je neprestano govoriti o tej ljubezni, se trkati na prsa in r adirati s tem naravnim občutjem po bojiščih...

Velika ljubezen je stroga in tiha. Ni polna histeričnih krikov, gostobesednosti...

Oni, ki zlorabljajo te najsvetejše pojme, jih ponižujejo in delajo banalne...

Kuljevniki in farizeji molijo k Bogu glasno in povsod po nepotrebnem imenujejo njegovo ime...

V resnici pa so toliki od teh paradnih patriotov postali lažni heroji, izrabili so mo-

gočna narodna stremjenja v malenkostne, osebne svrhe!

Spekulacija s patriotizmom je ena najpogostejših in najumazanejših spekulacij.

V Bolgariji je bilo vsega: neumnih in pametnih upravnikov; sposobnih in nesposobnih; pokvarjenih in plemenitih; umazanih in čistih — a vsak je hotel na svoj način in po svojem razumevanju dobro svoji domovini...

Patriotizem ne more in ne sme nikoli postati za koga monopol. Oni, ki stremi za takim monopolom, ustvarja iz patriotizma trgovino in tako ponižuje njegov zmisel... S tem ubija idejo, ki bi jo moral braniti.

Vem... Zaradi teh mojih iskrenih besed me bodo zopet napadali iz klevetali. Vem. A vseeno trdim: nihče na tej zemlji ni večji patriot od mene...

A narodni »patrioti« naj kar nadaljujejo s trkanjem na prsa in naj kriče po bojiščih... Velika ljubezen je stroga in tiha...

„Izdajica“

Ta naziv se pri nas podeljuje na levo in desno, z lahkoto, ki liči cinizmu. Tu ne poznajo razsodnosti, analize, kritike... Ne skušajo spoznati tujo dušo, ne njenih motivov in vzrokov. Vedno in povsod vidijo samo sirove, brutalne interese. Ne iščejo resnice, vedno in povsod sama histerija, bes, kleveta, mržnja, laž —

In... besede. Gnusne besede, kakor so gnusna usta, ki jih govore in kakor so gnusne te osebe... Med temi besedami je na prvem mestu beseda »izdajica«.

Profesionalni klevetniki pozabljajo, da tudi najstrašnejši izraz izgubi svojo vrednost, če se ga ponavlja često.

Zakaj, — kaj pomeni izdajica?

V poštenem in javnem življenju je izdajica oni, ki izda svoje tovariše, idejo in ki preide k sovražniku, da s tem škodi idejnemu tovarišem in domovini. To brez ozira na to, iz kakih motivov se porodi izdajstvo, — ali iz strahu, ali zaradi koristi.

A glejte, mene imenujejo izdajico!

Zakaj? Ali morda zato, ker sem bil dobrovoljec v francoski armadi še takrat, ko je bila Bolgarska neutralna? Ali sem morda to bil iz strahu ali koristi in ne iz težnje mladega navdušenja, boriti se za nekaj, kar sem smatral za veliko in dragoceno — za svobodo sveta?

Ali morda zaradi tega, ker sem dal domovini na razpolago svoje življenje in ker sem se boril že v mladosti po makedonskih planinah in odeskih barikadah? Ali morda zaradi tega, ker sem bil sedem let v ruskih temnicah in nisem prosil nikogar milosti? Ali morda zaradi tega, ker sem nad tri leta bil predstavnik domovine v tujini in branil povsod njene interese? Ali morda zato, ker nisem sprejel oblasti, ponujene mi od morilcev mojega tovariša in voditelja Aleksandra Stambolijskega? Ali zaradi tega, ker sem proklel morilce in štel njih žrtve?

No, klevetniki šepetajo: denar... denar... denar...! Sikajo z neko strastjo, ki pa samo izdaja njih skrivne motive... Ne morejo razumeti, da na svetu še obstajajo druge, čiste pobude. Njim je neznano vse: žrtve, vera in navdušenje...

Ne morejo razumeti, da se da umreti tudi za ideale. Ko doznajo za kaj novega, že vprašujejo: kdo plača, koliko in čemu?...

In kriče: denar... denar...

Tepci! Jaz preziram denar. Stradal sem,

ko sem imel v rokah milijone! Bil sem delavec, bil sem v ječi, četnik, vojak, revolucionar, novinar, minister, predstavnik Bolgarije — a sem vedno ostal isti... Sedel sem z apaši, pa nisem postal glavar, sedel sem s kralji, pa nisem postal lakaj... Mizerija me je tlačila, pa so skozi moje roke šli milijoni, da ublažijo tuje gorje. Nikoli nisem bil v izkušnjiavi...

Na svetu je vsega: gnev in ljutost, pa tudi odpuščanje. Ko me imenujejo za izdajico, vem, da ta beseda ne prodira v široko narodno dušo. Vem, da za mene še danes utripajo milijoni src... In za te govornike pišem, njim so poklonjeni še preostali dnevi mojega življenja. Za nje bije moje srce...

Da, jaz sem vaš brat, otroci bolgarske zemlje! Vaš sem, ker sem doumel življenje od temnih globin do najvišjih vrhov... In povsod sem iskal človeško, čisto, lepo, svetlo. Ljubim sonce, cvetje in otroke. In iščem srečo za ponižane, potrebne in brezpravne. Vaš sem, a tuj vsem onim, kojih duše so polne zlobe in teme. Vam so posvečene te vrstice od mene, »izdajice«.

* Kosta Todorov je znan bolgarski politik, sodelavec pokojnega Stambolijskega. Ob znanem krvavem bolgarskem prevratu je postal emigrant in je v tujini obsodil počenjanje krvolokov v svoji domovini. S svojimi sijajni članki v emigraciji, si je pridobil sloves enega najboljših slovanskih in svetovnih novinarjev. Očitke svojih nasprotnikov v domovini je povsem ovrgel in si tako pridobil velike simpatije, posebno med narodom.

Kulturne beležke

Ob pričetku sezone Nar. gledališča

Današnji človek je v sebi neurejen in razrvan. Ne more najti etično utemeljenega odnosa ne do sebe, ne do sočloveka in do svojega naroda. So ljudje, ki v svoji duševni otopelosti ne iščejo novih poti. In so spet drugi, z močno voljo in hotenjem, ki iščejo smisla svoji bitnosti in tipajo v globino, da najdejo to, po čemer tolikani hrepenijo. Toda danes je toliko lažnega, sebičnega in spekulativnega na desni in levi, da se na rovaš naravnega in zdravega narodovega hrepenja prodajajo bogato dekorirana laž in pikanterija, skrbno prikrita in preračunana na človeško neumnost in njegove temne instinkte. Tako človeku in narodu s takšno sejmarsko hrano oropajo zmožnost dojemanja prave, resnične kulture.

V velikem duhovnem dozorevanju narodov opazimo, da je bilo njih osrednje duhovno udejstvovanje usmerjeno v teater. Tako pri Japoncih, Grkih in v srednjeveški Evropi ob času misterijev. Tu so iskali novih spoznanj in moči, tu so našli odgovor na smisel življenja in smrti. Po enaki poti, čeprav v drugačnih razmerah, mora hoditi tudi sodobno gledališče, kajti šele takrat se bosta našla s človekom. Postala bosta potrebna drug drugemu, eden kot drugi se ne bosta več zadovoljevala z osladnimi, izmaliceznimi nadomestili, nastopilo bo iskanje resnice in smisla. Gledališče je in bo neposreden, najvernejši izraz življenja in hotenja naroda. Ne tistega vsakdanjega in neresničnega, tem več onega, spoznanega in dojetega v globinah — edino resničnega.

Prav danes je potrebno, da se obrne gledališče k narodu in obratno.

Mariborsko nar. gledališče stopa v novo sezono. Prepričani smo, da se zaveda svoje dolžnosti in da jo bo tudi odlično izvrševalo. Seveda v toliko, kolikor to dopuščajo razmere. Želimo tudi, da najde v novi sezoni pri naših ljudeh več smisla, ker moramo ponovno poudariti, da se mnogi ne zavedajo, kako važno in nujno nalogo vrši to naše gledališče prav v Mariboru. Dolžnost vsa kega, res pravega nacionalista je, da z vsemi močmi podpre slovensko gledališče in tako pomaga pri zgraditvi in uspevanju narodne kulturne institucije. — Za začetek sezone pripravljamo naše gledališče tri močna dela in to: W. Shakespeara: Hamlet, O. Wilde: Idealen ženin in R. Golouh: Od zore do mraka.

Maribor

Združenje Borcev Jugoslavije »Boj« v Mariboru, obvešča ceni. tovariše, da se vrši v nedeljo, dne 26. t. m. pri Sv. Juriju v Slov. gor. ustanovni občni zbor tamkajšnje krajevne organizacije. — Iz Maribora bo vozil jutraj ob pol sedmih poseben avtobus v Sv. Jurij. Kdor se želi udeležiti tega izleta v obmejni kraj, se naj prijavi pri g. Planinšecu, Mestna podjetja.

Z ušivci je ozmerjal gostilničar Horvat, ki ima svoj lokal v Mlinski ulici vse Srbe, ko se je znesel nad neko služkinjo, ki je Srbkinja. — Imenovani gostilničar pa se tudi ob drugih prilikah nepovoljno izraža o naših bratih. Za danes beležimo samo to v informacijo nacionalne javnosti!

Ptuj

Ni dobro zavijati resnice! Mariborska »Delavska politika« se je v svoji zadnji številki obregnila - ob Narodno - strokovno zvezo v Ptuj. Ne gre nam za preklanje v tej zadevi z »rdečkarji«, moramo pa ugotoviti ponovno, da so oni stali res samo ob strani in čakali, da jim padejo pečeni golobi z neba, medtem ko je podružnica NSZ napela vse sile, da za v s e delavstvo ptujske »Petovije« izvojuje neke pravice. To smo vedno pripravljene dokazati pred vsakim, ki hoče izvedeti čisto resnico. Gospodje sodrugi! Kje in kakšni so vaši dokazi? Kje in kaki uspehi? Je že res, da se je podala skupna deputacija obeh organizacij v Maribor, res pa je tudi, da se je vrnila razočarana praznih rok. Vse, kar se je dogajalo naprej, je bila za vas deveta brigada. Zato ne hodite s to barvo na dan! Vaš apel, kaj bomo mi podvzeli proti redukcijam plač delavstvu v »Petoviji« naj vas ne skrbi. Znano vam je pač, kar vam je moral potrditi tudi vaš sodrug g. Kopač kot odposlanec Del. zbornice, da smo izposlovali njegovo intervencijo preko ene same noči, medtem ko še vi z mezincem niste ganili. Končno pa vam naj povemo, da mi ne rabimo agitacije take vrste, ker delavstvo spregleduje samo in samo uvideva kje je njegovo mesto. Želeli bi le, da bi tudi »rdečkarji« nastopili za vse delavstvo tako nepristran-

sko kot smo mi ob vsaki priliki. To bi oni tem lažje, ker imajo po raznih delavskih institucijah na čelu svoje sodruge. Tako bi bili tudi njih uspehi vidnejši, nepotrebno pa bi bilo tudi vsako zavijanje resnice.

Odbor NSZ, podr. Ptuj.

Ptujskim naročnikom! Prosimo vse naše naročnike, naj nam čimprej nakažejo naročnino za list. Obenem jih prosimo, da priporočajo naš list vedno in povsod! Tako bodo omogočili razširjenje obsega »Borbe«, ki se bo odslej še energičneje borila za socialne in nacionalne pravice malega človeka!

Slov. Konjice

Občni zbor združenja trgovcev za Dravsko banovino. V soboto in nedeljo bo v Konjicah občni zbor Združenja trgovcev za Dravsko banovino. Priprave vrše tukajšnji trgovci (izvzemši napredni!). Vsa organizacija ima politično ozadje. Zborovanje je sklicano v nekdanjo orlovsko telovadnico, ki je sedaj Katoliški dom. Tja večina naprednih trgovcev ne bo šla! Aranžerji so imeli na razpolago več drugih dvoran, v pr. v šoli, pri Filipiču, pri Okr. hranilnici itd. Vse te dvorane bi dobili na razpolago, samo zaprositi bi bilo treba. Kakor pa izgleda, so hote to napraviti, ker vedo, da naprednjaki ne bodo prišli v orlovski dom in da bodo tako sami imeli prvo besedo. — Pripominjamo še, da se je tudi občni zbor tukajšnjega združenja vršil v isti dvorani. Čeprav se mnogo naročnikov ni udeležilo tega zbora, je dobila pri volitvah naša napredna lista 26 glasov, a lista 4. zamerja (poprej Summer!) je dobila s pomočjo raznih »Genscheggov, Deinscheggov, Perscheoniggov, Pirchov ter nekdanjih SLS-arjev

36 glasov. — Sedanji predsednik tukajšnjega Udruženja g. Sumer Martin, je bil pri zadnjih občinskih volitvah nosilec liste nekdanjih klerikalcev in Kulturbundovcev in je dobil nekaj nad četrtino vseh glasov. — Toliko v informacijo vsem trgovcem iz Dravske banovine, ki pridejo v nedeljo v Slov. Konjice. Popotnik.

Sv. Križ nad Mariborom

SV. KRIŽ NAD MARIBOROM. Streljska družina Sv. Križ nad Mariborom bo otvorila strelišče v nedeljo, dne 26. t. m. Otvoritev bo združena z nagradnim streljanjem. Sprejem gostov je ob 9. dopoldne. Po otvoritvi velika slavnost. Vabijo se vse sosedne streljske družine in vsi ljubitelji streljskega pokreta.

Delavci!

Ne iščite svoje rešitve v marksističnih strokovnih organizacijah! Vaše mesto je samo v Narod. strok. zvezi, ki se edina bori za res delavske interese

Pohištvo, vložke, tapetništvo in dekoracije

najceneje nud!

NOVAK
Maribor, Ve rinjska 7
Koroška 8
Telefon 29-05

Najnovejši vzorci tkanin blaga za pohištvo, zavese in madrace

Na drobno!

Kis za ulaganje kumarca itd., prva-uradni kis, spirit za ulaganje sadja, vse vrste likerjev, tropinovec, droženko, slivovko, rum, konjak i.t.d. i.t.d. dobavlja po zmernih dnevnih cenah

Na debelo!

JAKOB PERHAUER

izdelovanje likerjev, čistih hvin, sirupov in žganjarn
MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 9 — TELEFON 25-80